

ПОЗИТИВ

Миограџ Раичевић

ДЕВЕТ (НЕ)СНИМЉЕНИХ ФОТОГРАФИЈА

У рукама држим дописницу из 1936. На њој се да *видети* *Манасџир Жича* (звоник и конак). Испод, једнаким словима, пише:

*задужбина Краља Сџевана Првовен –
чаноџ сазидана 1204–1210 џодине.
Обновљена 1935/36 џодине за време
владе Њ. В. Краља Пеџира II.*

А у самом углу, рекло би се неважан детаљ, цена: *1. – гин.*

У десним углу пише (у једном реду): *Краљевина Јуџославија*, а мало ниже, покрупним, једнаким, словима: *дописница*.

Испод тога, танкијем словима, дато је објашњење за оне којима српски језик није баш најјаснији: *carte postale!*

О томе толико. Испод тог појашњења стоји адреса. Прво једно велико слово *Г* (иако је карта упућена браћи), па тако и пише у доњем реду: *Браћа Сџојићевић*, а сасвим на крају место одредишта: *Пеџироваи*.

На полеђини, црним мастилом (тад не беше хемиских оловака, баш лепо!), налази се текст, исписан релативно читким рукописом. У њему се каже:

Од фирме (фабрике) „Унион” добила сам картицу у којој кажу да нису пресне (мада ово „пресне” остијаје нејасно), цилиндрице добили.

Даље се, од онога коме је карта упућена, врло љубазно тражи следеће: *Молим Вас, по пријему ове картице, пошашљивице (нечистице) ваљке бр. 2387 2202 2897, на адресу:*

„Унион”, а онда је пре речи, или дела речи, *ора*, одозго повучена линија која се спушта испред слова *о*. А изнад те линије стоји слово *к* и број 2 (или, пак, слово *д*, писано), затим следи опет једна нејасна реч *брика*, а затим следе речи *уљене киселине*.

На крају, место где пошиљка треба да буде упућена, читко је исписано: *Земун*.

У дну дописнице, с десне стране, стоји: *с поштовањем*.

Следи потпис: *Љубица И (без тачке) Ђорђевић*.

Заборавио сам да поменем да у горњем десном углу, стоји место одакле је карта отпослата, и датум кад је то учињено.

Рука остала после поништавања карте, налази се на месту на којем је пре тога био исписан дан месеца новембра, кад је карта, највероватније и била написана. Година је 1936, с тим што госпођа Ђорђевић, по устаљеном обичају, није уписала јединицу. Како, осим неколико нејасних речи, и датума који је пропао кроз „рупу”, више нема нејасних детаља, не преостаје нам ништа друго него да карту окренемо и на штамбиљу погледамо којег је дана прошла поштанску „тетоважу”, па да мирно, као што је и ред после успешно обављеног дешифровања једне дописне карте, која је, да и то кажем, у мој посед дошла на врло прозаичан начин, на који су ми многе сличне карте, па и фотографије мени непознатих људи, пале шака – тако што су биле купљене на Каленић пијаци.

Кад сам је плаћао (десет динара), имао сам само један мотив; ред је да га сад, и овде, саопштим: оно што ме је привукло била је та, пре свега, сличица манастира Жиче, у горњем левом углу с предње стране карте (то сам, чини ми се, већ поменуо), а онда и њена релативна старост. Помислио сам, држећи је у рукама, да ће, можда, бити од неке користи мојем пријатељу, Горану Петровићу. Тада нисам ни помишљао на овај текст. Дописница је, у ствари, требало да одигра улогу једног малог, условно речено, пријатног изненађења – и ништа више! Месецима већ, стоји са осталим фотографијама, купљеним на истом месту. Напомињем, она је и сад једина дописница међу портретима и породичним сликама (нашла би се ту и покоја сличица глумица познатијих између два рата него данас).

Него да прича не би остала с „рупом”, на крају, обрћем дописницу, тражећи штамбиљ. Једна од ретких ствари која је у потпуности сачувана јесте марка с ликом младог краља (лице његово у потпуности је сачувано). Није тешко приметити да је онај који је ударао печат, врло

водио рачуна да га не наружи. Чак ми се чини да се десни полулук штамбиља спушта низ краљева дечачка прса као лента.

Замишљај како је само пролазио Спиридон Мекас, касније, председник једне непостојеће државе; и то како су ударали по њему поштански службеници задужени за тај мануелни посао, за које се данас сигурно зна да су махом потицали из четничких фамилија.

Но, било како било, ова дописница, без обзира да ли је порука у њој успела да убеди оне којима је послата да започети посао приведу крају, није на писца ових редова оставила неки нарочит утисак. Али, писац, ако је од калибра (а себе, скромно, рачунам у такве), мора очас бити спреман да *нишчега* испреде причу. А оно што не знамо, нико нам не брани да нагађамо и по својој вољи удешавамо.

Претпоставимо да су браћа Стојићевићи, на крају, и обавили свој део посла, остаје нејасно место где су дотична господа имала фирму под називом „Унион”. На карти пише: Петровац. Али, тада, у Југославији, постоји више но један град с таквим именом. Остаје тајна куд је ова карта, заправо, отишла: у који Петровац. Како на дописници нигде нема штамбиља „адреса непозната”, спремни смо да тврдимо да је карта, ипак, стигла на праву адресу. На коју, заувек ће остати тајна.

Осим, ако се неко од људи уплетених у целу ствар, кад прочита овај текст (што је, мислимо, немогуће), не јави, и даде ближа обавештења онима које би ова ствар, после толико времена још увек могла да интересује.

Устанем ли пре девет, знам да сам рано устао. „Фото Бибић”, улица Мутапова, негде по средини. Брат стоји поред мене. Ја, Тиосав, седим на столици, с левом ногом мало испруженом у страну. Имам пет и по година. Осећам се усамљено. Свет око себе не доживљавам као свој. Мајку, понекад.

Моје су девојке. Очи су моје плаве. Њима годинама гледам небо. Зато су. У пољу, међу цвећем, шта? Осећам се најсигурније. У пролеће, највише волим да шетам. Није ми потребан тзв. капут. И ласте су на свом месту. Желим да живим. Не желим да умрем. Иако су окречене у бело, собе нису лепе. Нико ме ово не бих пожелело.

Тањир има супу, човек има срце, тако, да и он може да осећа. Глава служи (зато је ту). Речи су послуга. Прсти су есцајг. Волим у поноћ да седим на клупи у парку. Остајте ми здраво! (Ветар изненада хрупи у

собу кроз отворена врата. Разгледница паде са огледала.) Све је то још увек болно. Верујте му на реч. Ако не на реч, а оно.

Последњу честитку за Нову 1955. примио сам у јуну. Пише ми да је тамо (код њих) горе него овде (код нас). Мада, кад мало боље размислим... Па и оно: Срећна Нова 1969! Те године мој комшија Едуард С. отворио је лимарску радњу: честитку је поштар оставио код њега, на банку. Сви су могли да виде шта на њој пише. И видели су. Имали су времена. Изложба је била отворена од јануара до јуна. Пет-шест месеци. Тако се зове роман Светислава Басаре. Написаће га, једном, кад се врати. Тамо се нема услова. Писац не сме да се зноји испод пазуха док ради. Не би требало. Неко то доста трагично доживљава. Поредим то с нечим што се и мени десило. Живот није ни бољи ни гори него што заслужујемо. Ко је то рекао? Вас питам!

Сада се много боље осећам: почео сам да свирам. Под јагодицама прстију чујем ноте. Тако су нежне. Рахмањинов о томе све зна. Његове ноте су некако *слајке*. О томе се мало пише, и мало зна. Али, нека. (Давид Хелфгот)

Заузео сам позу без испалееног метка.

Врати се тамо откуд си дошао, запали нову цигарету, стопи се са сенком, и чекај: није свака улога баш за сваки дан (фотографија с њеверима).

Поза (фр. *pose*) 1. телесни став, положај, држање; став модела у коме га ради сликар или вајар; 2. неприродно, извештачено држање, неприродан, извештачен став. (М. Вујаклија, *Речник стираних речи и израза*)